

Kasvun ja oppimisen lautakunnan nuorisoasiainjaosto 08.12.2022 § 47

§ 47

Moniammatillinen yhteistyö vaikeiden ja pitkittyneiden kiusaamistilanteiden ratkaisemiseksi kouluympäristössä

Valmistelijat / lisätiedot:
Nordling Merja

etunimi.sukunimi@espoo.fi
Vaihde 09 816 21

Päätösehdotus

Nuorisopalvelupäällikkö, suomenkielinen toisen asteen koulutus ja nuorisopalvelut Nordling Merja

Kasvun ja oppimisen lautakunnan nuorisoasiainjaosto keskustelee ja merkitsee tiedoksi moniammatillisen yhteistyön vaikeiden ja pitkittyneiden kiusaamistilanteiden ratkaisemiseksi kouluympäristössä.

Käsittely

Päätös

Kasvun ja oppimisen lautakunnan nuorisoasiainjaosto:

Esittelijän ehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

Selostus

Perusopetuksen kouluista, erityisesti yläkouluista, on tullut Kasvun ja oppimisen toimialalle huolestunutta viestiä viimeisen kahden vuoden ajan lisääntyneistä ja kompleksista kiusaamis- ja väkivaltatilanteista, joiden selvittely vaatii runsaasti aikaa. Tilanteiden selvittelyyn tarvitaan usein hyvin monialainen joukko ihmisiä oppilaiden, heidän vanhempiensa ja koulun lisäksi. Hyvin usein tapauksiin liittyy tarveharkinta mm. lastensuojelun ja poliisin kanssa tehtävän yhteistyön osalta. Kouluilla tilanteita on ollut selvittämässä rehtorin johdolla erinäisiä opettajia sekä oppilashuollon henkilöstöä. Nuorisopalveluista mukana joissain tapauksissa on ollut jalkautuvan etsivän nuorisotyön nuorisonohjaajia. Lisäksi joissain tapauksissa koulujen tueksi on kutsuttu järjestötoimijoita, kuten Aseman Lapset ry:n työntekijöitä.

Kasvun ja oppimisen toimialan johtoryhmä päätti kokouksessaan 26.10.2021 käyttää tähän tehtävään toimialalle osoitettuja testamenttivaroja ja käynnistää hankintamenettelyn palvelun hankkimiseksi. Tarjouspyyntö julkaistiin 30.6.2022. Hankinnan vastuutahoksi nimettiin nuorisopalvelut, sillä katsottiin tärkeäksi, etteivät tulevat työntekijät sijoitu millekään yksittäiselle koululle. Lisäksi on luontevaa, että työntekijät sijoittuvat Espoossa osaksi etsivän nuorisotyön tiimiä, koska tässä tiimissä on jo osaamista kyseisen tyyppisessä toiminnassa. Hankinnan määrittelyyn osallistuivat nuorisopalveluista nuorisopalvelupäällikkö Merja Nordling, alueellisten nuorisopalvelujen päällikkö Tero Luukkonen ja palveluvastaava Tatu Törmänen. Suomenkielisestä perusopetuksesta mukana oli aluepäällikkö Kari Kotiniemi, sekä oppilas- ja opiskeluhuollosta oppilas- ja opiskeluhuollon

päällikkö Terhi Pippuri. Hankintapalvelut tukivat hankintaprosessissa. Sopimus palvelun hankinnasta on allekirjoitettu kaikkien osapuolien toimesta 18.10.2022. Espoon kaupungin ja Aseman Lapset ry:n ensimmäinen yhteinen kokous palvelun käynnistämiseksi pidettiin 30.11.2022. Palvelu käynnistyi 1.12.2022.

Hankinnan kohteen kuvauksessa määriteltiin hankittavan palvelun osalta seuraavaa:

”Kiusaamis- ja konfliktitilanteet saattavat ulottua koulun ulkopuolelle oppilaiden vapaa-ajalle ja mahdollisesti internetverkkoon ja niiden selvittely vaatii usein moniammatillista yhteistyötä eri viranomaisien kanssa. Palvelu edellyttää työskentelyä kouluilla, verkossa (mm. sosiaalisen median sivustot) ja muissa Tilaajan kannalta sopivissa sijainneissa Espoon alueella. Palvelua tuottavien henkilöiden työpiste tulee sijaitsemaan Tilaajan määrittelemässä paikassa Espoon kaupungin alueella, sopimuskauden alkaessa työpiste sijaitsee Espoon Leppävaarassa Ohjaamotalossa. Palvelua tulee tuottaa yleistyöajan mukaisesti, joka sisältää ilta- ja viikonlopputyötä. Palvelua toteutetaan yhteistyössä Tilaajan henkilöstön kanssa (mm. nuorisotyön henkilöstö). Hankittava palvelu on pääasiassa edellä kuvatun kaltaisten konfliktien ratkaisuun liittyvää moniammatillista yhteistyötä. Ratkaisukeskeinen työote ja sovitteluosaaminen ovat olennaisia osaamista tilanteiden selvittämisessä ja ratkaisemisessa. Palveluntuottajan tuottamaan Palveluun sisältyy koulujen ja oppilaitosten henkilöstön opastus ja kouluttaminen kiusaamista ennaltaehkäisevien toimintamallien käyttöön sekä kiusaamiseen puuttumiseen. Palvelua tuottavat henkilöt jalkautuvat tarvittaessa kouluihin ja julkisiin tiloihin, joissa kiusaamis- ja konfliktitilanteita on havaittu. Oleellisia asioita tapaustenselvittämisessä ovat kiusaamis- ja konfliktitilanteen kokonaiskuvan luominen ja ratkaiseminen eri osapuolia tapaamalla ja esimerkiksi haastattelemalla. Espoo-tarina ja Espoon arvot ja toimintatavat määrittävät toimintaa.”

Palvelun tuottaja Aseman Lapset ry:n ehdotuksia käynnistyvälle toiminnalle

Aseman Lapset ry on kehittänyt ja tuottaneet vastaavanlaista palvelua vuodesta 2017 lähtien. Työmuotoa tuotetaan Helsingissä ostopalveluna ja Järvenpäässä, Lohjalla ja Rovaniemellä kunnat ovat palkanneet työntekijät itse. Aseman Lapset ry huolehtii työntekijöiden kouluttamisesta ja jatkuvasta kehittämisestä. Vaikeiden tilanteiden ratkaisussa työntekijöillä on valtakunnallinen verkosto, jonka avulla tapauksia pystytään selvittämään laajalla tuella. Helsingissä tapauksia on vuositasolla 30-40 ja konsultaatioapua annetaan kouluille hieman useammin. Valtakunnallisen työmuodon nimi on K-0 (selvittämättömiä konflikteja nolla). Työmuoto pyrkii tukemaan kuntia, ettei nuorten keskuuteen jäisi selvittämättömiä konflikteja, jotka ovat stressaavia nuorille ja jotka heikentävät nuorten turvallisuuden tunnetta.

K-0 – työmuoto muokkautuu kaupungin tarpeiden ja rakenteiden mukaan. Tärkeänä osa-alueena on verkostoihin tutustuminen, jotta vaikeissa tilanteissa monialaisessa yhteistyössä eri toimijat voivat luottaa toisiinsa. Jokaisen toimijan rooli yhteistyössä on oltava selkeä. Espoo on Aseman Lapset ry:lle entuudestaan tuttu yhteistyökumppani. Yhdistys on ollut tukemassa jo aiemmin espoolaisia kouluja haastavissa konfliktitilanteissa. Aseman Lapset ry:n katusovittelu on yhteistyössä Länsi-Uudenmaan sovittelutoimiston kanssa sovitellut useita nuortenvälisiä konflikteja. Useat espoolaiset nuorisotyöntekijät on koulutettu sovitteluun nuorten välisiä

konflikteja. Sovittelua menetelmänä käytetään tilastollisesti vakavissa koulukiusaamistilanteissa hieman yli puolessa tapauksista.

Työntekijöiden pääsääntöinen työ Espoossa tulee painottumaan kiusaamis- ja väkivaltatilanteiden selvittämiseen, prosessien johtamiseen ja laajaan verkostoyhteistyöhön. Pitkittyneiden tilanteiden selvittäminen alkaa kaikkia osapuolia kuulemalla. Tämä vie paljon työaikaa, mutta on tärkein osa selvittelyä. Verkoston kanssa toteutettavia työmuotoja sovittelun lisäksi ovat esimerkiksi korjaava ryhmäyttäminen, jossa pitkittyneiden tilanteiden jälkeen parannetaan luokka- ja kouluyhteisön hyvinvointia ja nuorten osallisuuden kokemuksia. Olemme mukana tuottamassa Helsingin nuorisopalveluiden kanssa toimintamallista työkirjaa ammattilaisille. Kirja voidaan ottaa käyttöön myös Espoossa tehtävän työn tueksi. Toisena esimerkkinä työmenetelmistä käytetään dialogisia vanhempainiltoja, joissa koulu kutsuu huoltajat yhteistyöhön koulun ammattilaisten kanssa haastavissa, yhteisöä rikkovissa tilanteissa. Dialogisissa vanhempainilloissa osallistuminen vanhempainiltoihin on ollut muilla paikkakunnilla aktiivista.

Poliisi on työssä keskeinen yhteistyökumppani, sillä vakavissa tapauksissa lähes aina koulukiusaaminen on täyttänyt rikoksen tunnusmerkit. Tällaisissa tapauksissa terminä kouluväkivalta on kuvaavampi kuin koulukiusaaminen. Aseman Lapset ry on tehnyt jo aiemminkin vuosien ajan yhteistyötä Länsi-Uudenmaan poliisin kanssa.

Espoossa aloittaneet työntekijät ovat kokeneita ammattilaisia. Emnet Tarer omaa useiden vuosien kokemuksen koulukuraattorin työstä. Anne Toivonen on ollut Espoon nuorisopalveluissa ennen siirtymistään Aseman Lapset ry:n työntekijäksi. Anne on työskennellyt pitkään ammatillisena sovittelijana Katusovittelu -työmuodossa.

Mari Sirén toimii Valtakunnallisena K-0 koordinaattorina Aseman Lapset ry:ssä. Marin työtehtäviin kuuluu valtakunnallinen tuen tarjoaminen K-0 työntekijöille, sekä työmuodon kehittäminen. Aseman Lapset ry rekrytoi parhaillaan työntekijää, jonka työtehtäviin tulee kuulumaan vakavan ja pitkittyneen kiusaamisen selvittäminen.

Päätöshistoria

Liitteet

Oheismateriaali

Tiedoksi